

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти

пр. Перемоги, 10 м. Київ, 01135, тел.(044)481-47-58, факс (044)481-32-87, e-mail: dps@mon.gov.ua

Департаментам (управлінням) освіти і
науки обласних, Київської міської
військових адміністрацій

Щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства

Директорат дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти і науки України звертає увагу педагогічної спільноти щодо приєднання до відзначення 18 листопада – Європейського дня захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

Сексуальне насильство над дітьми – прихована проблема, точну кількість потерпілих установити надзвичайно складно. За оціночними даними Ради Європи, кожна п'ята дитина страждає від різних форм сексуального насильства.

Сексуальне насильство є болючою темою й у мирний час, проте під час війни проблема загострюється. З кожною звісткою про звільнені території, на жаль, стає відомо про нові випадки сексуального насильства російських окупантів над українками та українцями.

Під час війни поширені різні форми сексуального насильства, кожна з яких є воєнним злочином: зґвалтування, погрози зґвалтування, каліцтво статевих органів, примусова проституція, примус дивитися на сексуальну наругу, сексуальне рабство, примусова вагітність, примусовий аборт, примусове оголення тощо.

Звичні механізми отримання допомоги під час війни недоступні. Наприклад, на територіях, де тривають активні бойові дії чи які перебувають в окупації, люди зазвичай фізично не можуть звернутися в лікарню, поліцію, прокуратуру, до правозахисника чи психолога.

Ускладнює проблему й те, що в українському суспільстві тема сексуального насильства була і лишається табуованою. Навіть в мирні часи

МОН № 4/3250-22 від 10.11.2022

Підписав: Єресько Олег Вікторович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000C7693300A9EC9B00

Дійсний: з 25.11.2021 13:21:11 по 25.11.2023 13:21:11

постраждалі рідко повідомляють про випадки сексуального насильства і рідко звертаються за допомогою. Стигматизація, осуд, недовіра, страх, відсутність підтримки – часто стримують від повідомлення про злочин.

Завданнями проведення заходів до Європейського дня захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства є:

- підвищення обізнаності громадськості щодо проблеми сексуального насильства над дітьми, виявлення випадків насильства, їх попередження та допомоги дітям, які постраждали від сексуального насильства;
- сприяння відкритій дискусії про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства;
- недопущення стигматизації жертв і надання їм допомоги.

На сайті Міністерства освіти і науки України розміщені актуальні матеріали, відео та анімації для батьків, учителів та дітей щодо запобігання сексуальному насильству. Ресурс доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/bezpeka/1.pdf>
<https://mon.gov.ua/ua/news/aktualni-materiali-shodo-psiologichnoyi-pidtrimki-ta-zahistu-ditej-vid-seksualnogo-nasilstva-v-interneti>

Також можна скористатися практичними напрацювання фахівців Українського фонду «Благополуччя дітей», зокрема:

Методичний посібник «Формування навичок безпечної поведінки дітей»: частина 2 [«Я вмю себе захистити»](#) (для роботи з дітьми підліткового віку).

- Відео [«Історія Юльки»](#) та [«Історія Матеуша»](#).
- Матеріали кампанії [«Уважні батьки»](#).
- інформаційно-методичний посібник [«Сексуальне насильство над дітьми: причини, наслідки, профілактика»](#);
  - відеолекція [«Сексуальне насильство над дітьми: форми та ознаки»](#).
  - методичний посібник [«Навчіть дитину захищатися»](#);
  - листівка для батьків [«Навчіть дитину правила «Тут мене не торкайся»](#);
  - брошура для батьків [«Навчіть дитину правила «Тут мене не торкайся»](#);
  - брошура для батьків та дітей [«Я можу себе захистити»](#);
  - відеокурс О. Нагули для батьків [«Навчіть дитину захищатися»](#).
- методичний посібник «Формування навичок безпечної поведінки дітей»: частина 1 [«Вчимо дитину захищатися»](#);
  - мультфільм [«Розкажи дорослому, якому довіряєш»](#);
  - відеокурс О. Нагули для батьків [«Навчіть дитину захищатися»](#)

- методичний посібник «Формування навичок безпечної поведінки дітей»: частина 2 [«Я вмію себе захистити»](#) (для роботи з дітьми підліткового віку);
- відео (щодо проблеми секстингу) [«Історія Юльки»](#) та [«Історія Матеуша»](#);
- відео (щодо проблеми грумінгу) [«Уважні батьки»](#);
- відеокурс для батьків [«Навчіть дитину захищатися»](#);
- брошура для батьків [«Уважні батьки»](#);
- сценарій зустрічі з батьками [«Уважні онлайн або як запобігати спокушанню дітей онлайн»](#);
- сценарій заняття з підлітками [«Уважні онлайн»](#).

Рекомендуємо скористатись матеріалами, які було підготовлено та адаптовано у межах проєкту Ради Європи «Боротьба з насильством щодо дітей в Україні»: відеоролик [«Розкажи дорослому, якому довіряєш»](#) щодо попередження сексуального насильства щодо дітей у колі довіри;

буклет [«Дізнайся про свої права в цифровому середовищі»](#) з рекомендаціями Ради Європи щодо поваги, захисту та здійснення прав дитини в цифровому середовищі для дітей та молоді;

відеоролик [«Почни говорити»](#) для дітей та дорослих щодо попередження сексуальних домагань у спорті;

серія із 6-ти навчальних відеоуроків для батьків та дорослих, які працюють з дітьми та для дітей «Батьківство в епоху цифрових технологій»:

[Захист дітей онлайн](#); [Сексуальний шантаж](#); [Секстинг](#); [Секс-чатинг](#); [Грумінг](#); [Зображення](#) сексуального характеру, що використовуються для помсти.

Усі [матеріали](#) Проєкту «Боротьба з насильством щодо дітей в Україні», доступні на сайті Офісу Ради Європи, які можуть використовуватися педагогічними працівниками, соціальними педагогами, практичними психологами під час проведення профілактичної та роз'яснювальної роботи щодо запобігання насильства.

Окрім того, просимо довести в зручному форматі до учасників освітнього процесу інформацію про небезпеку сексуального насильства над дітьми, зокрема в мережі, та способи йому протистояти. З питань сексуального насильства можна звертатися до таких служб :

Нацполіція **102**

Офіс Генерального прокурора: за телефоном **0 800 507 001**

за телефоном **096 755 02 40** (Viber, WhatsApp, Telegram, Signal)

через сайт <https://www.warcrimes.gov.ua/>

через телеграм-боти: [@stop_russian_war_bot](#) або [@war_crime_bot](#)

електронною поштою conflict2022.ua@gmail.com

Урядова гаряча лінія **15 47**

На Національних гарячих лініях Громадської правозахисної організації «Ла Страда-Україна» можна отримати психологічну, правову, інформаційну допомогу, а також супровід постраждалих від сексуального насильства:

Національна гаряча лінія для дітей та молоді **0 800 500 225** (зі стаціонарного) або **116 111** (з мобільного)

Telegram [CHL116111](https://t.me/CHL116111)

Instagram [childhotline_ua](https://www.instagram.com/childhotline_ua)

Facebook [childhotline.ukraine](https://www.facebook.com/childhotline.ukraine)

Довідково: лист Міністерства освіти і науки України від 22.06.2022 №1/6885-22 «Щодо запобігання та протидію сексуальному насильству, пов'язаному зі збройною агресією російської федерації на території України» Ресурс доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-zapobigannya-ta-protidiyi-seksualnomu-nasilstvu-povyazanomu-zi-zbrojnoyu-agresiyeyu-rosijskoyi-federaciyi-na-teritoriyi-ukrayini>

Генеральний директор директорату

Олег ЄРЕСЬКО

Ніна Березіна (044) 481 32 31